

УДК 351.777(477):339.9:502/504
DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20-12/12>

Лариса СОХАТЮК, асп.
ORCID ID: 0009-0008-8329-6738
e-mail: larysa.sokhatiuk@knu.ua

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЕКОЛОГІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК СУЧАСНИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОПОЛІТИКИ

Вступ. Наголошено, що питання важливості розвитку екологічної політики окремої країни та світу на сучасній міжнародній арені є надзвичайно актуальним, тому вищі керівництва країн шукають механізми та інструменти для забезпечення високого рівня охорони довкілля та подолання негативних впливів на нього. Спираючись на цей факт, можна отримати можливість міждержавної співпраці, обміну досвідом та взаємопідтримки з питань екологічного характеру, тобто з'являється сучасний механізм регулювання екополітики – екологічна дипломатія.

Проаналізовано теперішній стан України та вже наявні приклади екологічних катастроф, спричинених агресією з боку Росії, та акцентовано, що наша держава потребує підтримки міжнародних партнерів для подолання їх наслідків та подальшого відновлення природного фону.

Результати. Розкрито, що під поняттям "екологічна дипломатія" слід розуміти систему цілей та заходів, що покликані вирішувати критичні моменти, пов'язані з охороною навколишнього природного середовища та запобіганням їх повторному виникненню через співробітництво різних країн світу та міжнародних організацій. Аргументовано, що наразі Україна активно долучається до міжнародних "зелених" ініціатив, зокрема, підписано угоду про співпрацю в межах європейської екологічної програми LIFE та участь в Європейському зеленому курсі. Також у межах партнерства з іноземними країнами було розроблено та укладено Екологічний договір для України. Зазначено, що важливість охорони довкілля виокремлено і у Формулі миру Президента Зеленського.

Висновки. Визначено, що екологічна дипломатія як сучасний механізм екополітики орієнтована не тільки на забезпечення гідного рівня "зеленої" сфери країни, але і має значний вплив на соціальний та економічний складники і розвиток міжнародної співпраці. Доведено, що перед Україною постає необхідність бути залученою до процесів екологічної дипломатії та переходу від планування до практичної реалізації заходів для покращення вітчизняного екологічного фону.

Ключові слова: екологічна дипломатія, екологічна безпека, охорона довкілля, механізми формування екополітики, суспільно-владна взаємодія

Вступ

Сучасний світ стикається з безліччю проблематичних аспектів, подальший розвиток яких матиме негативний вплив на життя населення не тільки окремої країни, але і світу загалом. Проблеми екологічного характеру наразі посідають одну з провідних позицій, що впливають на різні сфери життєдіяльності людства, адже саме навколишнє природне середовище зазнає значних втрат та руйнувань у зв'язку з виробничою діяльністю, розбудовою міського поселення, розробленням інновацій та їх апробацією на ґрунтах, у водному або повітряному просторі тощо. Екосистема України потерпала тривалий період від високого рівня забрудненості виробничими відходами, нераціонального використання природних ресурсів та недостатнього їх відновлення, а також від недостатньої кількості заводів із перероблення сміття. Однак із початком бойових дій екологічний фон зазнає ще більш масштабних руйнувань, що ставить під загрозу екологічну безпеку нашої країни, а також країн-сусідів. Тому постає необхідність у пошуку та використанні нових механізмів регулювання екологічної політики (скорочено – екополітика).

Метою дослідження є визначення особливостей екологічної дипломатії як сучасного механізму регулювання екополітики. Автором було поставлено завдання проаналізувати наукові напрацювання щодо зазначеної теми та опрацювати практичний досвід реалізації екологічної дипломатії.

Результати

З початком повномасштабного вторгнення Росії на територію України стан екології нашої держави зазнає додаткового критичного впливу, що вже значно відчувається в деяких регіонах. Зокрема, це спричинено веденням бойових дій та ракетними обстрілами. Руйнувань

зазнає українська інфраструктура, ландшафтні зони та агропромислові ділянки, у повітря та водойми потрапляє значний відсоток небезпечних речовин, від пожеж потерпають ліси та поля, на тимчасово окупованих територіях заповідні зони не отримують належного догляду тощо. Це все спричинює екологічну катастрофу.

Прикладом масштабної екологічної катастрофи, наслідки якої людство буде долати не одне десятиріччя, є підлив російською стороною Каховської гідроелектростанції на початку червня 2023 року. Від цього терористичного акту постраждало водопостачання системи зрошення полів, функціонування водних екологічних систем та водних біоресурсів, сільське господарство південних областей України. Спираючись на загальну оцінку важливості стану навколишнього середовища та забезпечення створення дієвих механізмів для захисту довкілля, ми розуміємо важливість формування та ведення ґрунтової екологічної політики.

Наукова спільнота вже тривалий час вивчає екополітику, розглядаючи її як суспільно-владне явище зі специфічною характеристикою. Представництва різних країн та міжнародних об'єднань сходяться на думці про важливість міжнародної співпраці для пошуку сучасних механізмів подолання негативних наслідків від екологічних проблем, запобігання їх повторенню та зміцнення світової екологічної безпеки.

В. С. Кравців у своїй монографії "Регіональна екологічна політика в Україні (теорія формування, методи реалізації)" окреслює екологічну політику як систему цілей та дій, виконання та досягнення яких покладено на органи публічної влади та місцевого самоврядування. Такі цілі та дії спрямовані на захист навколишнього середовища і створення та гарантування безпечних

© Сохатюк Лариса, 2024

умов для життєдіяльності населення в розрізі екологічного питання (Кравців, 2007).

А. О. Надежденко в результатах своїх досліджень визначає поняття "екополітика" як сукупність деяких складників (суб'єктів, діяльності, інструментів), що мають між собою певний зв'язок стосовно впливу на навколишнє природне середовище через використання механізмів екологічного управління задля довгострокового екорозвитку населення щодо збереження природного довкілля, створення балансу "суспільство – природа", забезпечення екологічної безпеки і захисту здоров'я людини (Надежденко, 2011).

Для більш змістовного наповнення поняття "екологічна політика" сучасний науковець С. В. Сивицький зазначає необхідність урахування таких аспектів: 1) екополітика може пояснюватися як чітко визначена діяльність з функціями перетворення; 2) така політика повинна базуватися на системі ідей, принципів і цінностей, що обумовлені специфікою екологічної тематики; 3) така політика виступає різновидом практики соціально-владної взаємодії, а отже, повинна корелюватися із системними принципами суб'єктів такої взаємодії. Зазначається, що реалізація екологічної політики потребує розроблення та впровадження дієвих механізмів задля досягнення визначеної мети, виконання окреслених завдань і відповідності обумовлених принципів та цінностей (Сивицький, 2022).

Серед іноземних держав є гарні практичні приклади реалізації екополітики, що говорить про високу зацікавленість вищого керівництва їхніх країн в охороні навколишнього природного середовища. До прикладу, з 2017 р. Австрія відповідно до Закону про "зелену" електроенергію забезпечує вироблення понад 70 % електроенергії із так званих "чистих" джерел, використовуючи сонячну енергетику, гідро- та вітроенергетику. Зокрема, на території Австрії нараховується близько 130 гідроелектростанцій, що у 2022 р. змогли забезпечити понад 55 % виробництва електроенергетики (Енергетика Австрії..., 2023).

Закон Данії про клімат регулює та зобов'язує складання звітності про щорічний стан клімату та прогнозування. Це допомагає підтримати досягнення однієї з ключових цілей вітчизняної екополітики, зокрема кліматичного акту, – до 2030 р. викиди в повітря парникових газів мають зменшитись на 70 % відносно рівня 1990 року. Також варто зауважити, що на території Данії зареєстровано найбільшу в Європі кількість вітроенергетичних компаній. Ще у 2015 р. у Данії вироблялось близько 42 % усієї електроенергії завдяки вітроенергетичним об'єктам, а станом на 2023 р. забезпечується понад 50 %, однак більша її частина підпадає під експорт (Енергетична модель Данії..., 2023). Відповідну стратегію схвалив данський уряд у 2011 р., і вона отримала назву "Енергетична стратегія до 2050 року – від вугілля, нафти і газу до відтворювальної енергетики" (Energistrategi 2050..., 2011). Головною метою цієї стратегії є максимальна мінімізація використання викопного палива, відходи та викиди після якого мають різко негативний вплив на навколишнє середовище.

Основним нормативним актом Естонії, що регулює питання державної екополітики, визначає ключові завдання "зеленого" спрямування, є Закон про оцінення впливу на довкілля та систему управління навколишнім середовищем (Keskkonnamõju hindamise..., 2005). Зокрема, під ретельним наглядом влади перебуває питання утилізації та перероблювання сміття – як

побутового, так і виробничого. На території Естонії функціонує 5 великих сміттєвих полігонів та декілька сміттєпереробних заводів, кожен із яких має потужності для утилізації до 200 тис. тон відходів на рік (Гончаренко, 2021).

Варто зазначити, що реалізація екополітики на місцевому рівні реалізується через функціонування організаційно-управлінських, економічно-правових та інформаційно-комунікативних механізмів. Однак це можливо виключно за наявності ґрунтового національного та міжнародного законодавства, що слугує базою для здійснення місцевої екологічної політики (Сивицький, 2022). Звідси, ми розуміємо потребу у створенні та забезпеченні реалізації змістовних національних та міжнародних механізмів формування та регулювання екологічної політики, що слугуватиме основою для побудови суспільно-владної взаємодії на місцях у питанні охорони довкілля.

Ш. Дінар у своїй праці "Beyond resource wars: scarcity, environmental degradation and international cooperation" зауважує, що проблеми екологічного характеру та міждержавні відносини є пов'язаними; дисбаланс між використанням та поновленням природних ресурсів, штучні екологічні катастрофи та інше є наслідком суперечностей між державами (Dinar, 2011). Саме деструктуризація навколишнього природного середовища може бути причиною для початку переговорів між країнами, підписання відповідних угод та конвенцій. Відзначимо, що питання екологічного спрямування також прямо впливають на міжнародну соціально-економічну атмосферу.

У зв'язку з різними глобалізаційними процесами та бажанням людства осучаснювати механізми для оптимізації та підвищення рівня багатьох сфер життєдіяльності, а також протидіяти та запобігати екологічним катастрофам, суспільство та владні органи постають перед складним вибором між економічним розвитком та екологічною безпекою. Отже, ми розуміємо важливість створення відповідного балансу між цими двома аспектами. З'являється необхідність у пошуку дієвих механізмів регулювання екологічної політики через суспільно-владну взаємодію.

Екологічна дипломатія (англ. *environmental diplomacy*) в науковому вимірі трактується як сучасна та особлива галузь, що належить до міжнародної діяльності та існує для розроблювання та впровадження від настанов до активних дій перших осіб політичного, ділового та наукового середовища, задля сприяння зміцненню суспільних зв'язків на основі екологізації ідеології, стратегії, способу та середовища життєдіяльності населення (Бохан, 2017а). А. Орсіні під час наукового дослідження зазначив у своїй праці "Environmental Diplomacy / Global Diplomacy. An Introduction to Theory and Practice", що екологічна дипломатія базується на трьох ключових неофіційних правилах, що допомагають представникам публічної влади приймати відповідні рішення (Orsini, 2020):

1) екологічна дипломатія ґрунтується на правилі одностайності думок, тобто це мають бути узгоджені всіма заінтересованими сторонами колективні дії;

2) в екологічній дипломатії всі теми обговорення діляться на підтеми, але вирішальне рішення оформлюється у глобальному контексті;

3) співробітництво заінтересованих сторін та суб'єктів суспільно-владної взаємодії, які задіяні в процесі реалізації екологічної дипломатії, має сенс, якщо воно є

динамічним, інноваційним та таким, що сприяє покращенню ситуації.

Прагнення вищого керівництва країн у забезпеченні своїх держав характеристиками, необхідними для представництва на конкурентній міжнародній арені, мають відповідати заданим світовим трендам. Зокрема, цінують їхню скерованість на запровадження таких механізмів, що спроможні послабити економічно-політичні дисбаланси, забезпечити соціально-екологічний консонанс та посилити екологічно-економічну стійкість через використання можливостей такого механізму формування екополітики, як дипломатія.

Можемо стверджувати, що екологічна дипломатія є колективним механізмом регулювання екополітики, що відбувається через об'єднання зусиль багатьох країн, міждержавних та неурядових суб'єктів та створення шляхів міжнародної суспільно-владної комунікації та демонструє нам синергетичний ефект широкомасштабної взаємодії, адже різні заінтересовані сторони об'єднуються заради досягнення максимального результату. Екологічна дипломатія як механізм є складною структурованою системою, що повинна об'єднувати та враховувати взаємопов'язані компоненти: перелік національних та міжнародних правових норм та правил, інструменти реалізації та методи досягнення заздалегідь визначених цілей для здійснення впливу на екополітику, а також визначати ролі суб'єктів дії та партнерів, окреслювати поле реалізації відповідних завдань щодо охорони довкілля тощо.

На сьогодні вже практично доведено, що міжнародні соціально-економічні відносини треба розглядати також з екологічного виміру. Тобто рівень екологізації економічної сфери діяльності національного масштабу прямо демонструє нам рівень конкурентоздатності країни та її можливості відповідати заданим критеріям для здійснення економічних активностей з іншими державами, відповідати запитам партнерів щодо спільної економічної діяльності.

Поняття "екологічна дипломатія" набуло популярності та ввійшло до міжнародного вжитку після створення програми Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища (ЮНЕП) 1973 року та прийняття відповідних нормативно-правових актів, що стали значущим інструментом у процесі розвитку екологічної дипломатії для багатьох країн світу. На міжнародній екологічній арені варто відмітити низку історичних заходів, де було прийнято важливі для світової екологічної безпеки рішення. Серед них можна виокремити такі, як Декларація конференції Організації Об'єднаних Націй з проблем навколишнього середовища 1972 року, Ріо-де-Жанейрська декларація щодо навколишнього середовища і розвитку 1992 року, Йоганнесбурзька декларація зі стійкого розвитку 2002 року, Паризька кліматична угода 2015 року.

Однак А. В. Бохан зазначає, що відмінністю сьогоденної екологічної дипломатії виступає те, що вона може впроваджуватися не тільки в традиційній, але й в інноваційній формі партнерства, орієнтованій на реалізацію світової екологічної безпеки шляхом налагодження конструктивної співпраці суб'єктів міжнародної політичної арени (Бохан, 2017b).

Українські вчені Г. О. Харламова та В. В. Бутковський розробили індекс екологічної безпеки, що враховує соціальні та економічні особливості країни, які виступають деякими ризиками в запровадженні та функціонуванні механізму екологічної безпеки – Environmental Safety Index (ESfi) (Харламова, & Бутковський, 2014).

В основі ESfi є індикатори екологічної характеристики, проте основною відмінністю цього індексу є врахування соціальних та економічних індикаторів, а саме:

- економічний індикатор (ВВП на душу населення, чисті іноземні інвестиції, середня заробітна плата, витрати з державного бюджету на охорону довкілля);
- екологічний індикатор (якість повітря, рівень його забруднення, доступ до питної води, якість водойм, субсидії для сільського господарства, застосування пестицидів в аграрній діяльності, зміни лісо-степової зони, забезпечення та охорона заповідних зон);
- соціальний індикатор (зайнятість населення, рівень залученості громадськості, рівень освіченості населення, смертність населення).

Розрахунок ESfi є досить традиційним для оцінювання індикаторів-індексів та виконується для кожного з трьох індикаторів за формулою:

$$x - index = \frac{x - \min(x)}{\max(x) - \min(x)}$$

Після розрахунку економічного, екологічного та соціального індексів необхідно визначити середнє арифметичне за простою формулою.

Водночас науковиця А. В. Бохан зазначає, що для проведення комплексного оцінювання ефективності реалізації екополітики, зокрема й через механізм екологічної дипломатії, з погляду аналізу раціональності використання та заміщення природних ресурсів, застосовують чотири показники аналітики GGEI, серед яких (Бохан, 2017b):

- 1) публічне управління та зміна клімату (менеджмент країни, відображення в засобах масової інформації, міжнародні та національні форуми, результати зміни клімату);
- 2) ефективність галузей життєдіяльності країни (будівництво, транспортна інфраструктура, енергетика, туризм);
- 3) економічні ринки та інвестиції (відтворювальні та "чисті" джерела електроенергії, екологічні інновації, забезпечення надходжень екологічних інвестицій, корпоративна сталість);
- 4) навколишнє природне середовище (сільськогосподарське виробництво, якість повітря та водних об'єктів, біологічне і природне середовище, рибацтво і водокористування, лісова та степова зона, заповідна зона).

Країни-члени Європейського Союзу визначають забезпечення сталого функціонування екологічної політики як необхідного складника для їх суспільного розвитку. Гарним прикладом сучасності є те, що ЄС у 2019 році визначив план трансформації Європи на перший у світі кліматично нейтральний континент та перелік заходів для його регулювання – Європейський зелений курс. Беручи до уваги теперішнє становище України та проблематику екологічного складника, що виник у результаті активних бойових дій, наразі гостро відчувається потреба в запровадженні змістовного механізму заради нормалізації та відновлення екологічного фону, зокрема в післявоєнній відбудові України.

У червні 2022 року Україна доєдналась до європейської екологічної програми LIFE на 2021–2027 рр., що надасть можливість та фінансову підтримку для відновлення українського довкілля. Серед пріоритетних напрямів, на які націлена ця програма, є розроблення та реалізація системи заходів для регенерації водойм, розвитку заповідного фонду, створення центрів для лікування птахів та диких тварин, відновлення екосистем та інше. Зазначається, що бюджет цієї програми

на 2021–2027 рр. становить близько 5,43 млрд євро. З приєднанням до програми LIFE та підписанням відповідної угоди з Європейським Союзом Україна отримала можливість також залучити для реалізації відповідних заходів частину цих коштів для забезпечення розвитку нашої природничої сфери. Через складне українське законодавство, що чітко описує регламент та використання державного бюджету, Україна раніше не використовувала власні кошти для здійснення відповідних заходів екологічно-відновлювального характеру (Україна приєдналася..., 2022).

Також 9 лютого 2024 року Робоча група високого рівня з питань екологічних наслідків війни, до складу якої входять українські та європейські посадовці, підписала "Екологічний договір для України. У договорі описуються пріоритети, рекомендації та заходи для післявоєнної відбудови навколишнього природного середовища України, що, у свою чергу, сприятиме зміцненню української екологічної політики. Серед пріоритетів визначено: моніторинг збитків та зменшення ризиків, забезпечення відповідальності, започаткування зеленої реконструкції та перебудова довкілля. Актуальним також є виокремлення проблем, як, наприклад, відновлення пошкодженого внаслідок війни українського довкілля та видалення мін наземного розташування (Екологічний договір..., 2024).

Варто відмітити, що захист навколишнього природного середовища та реконструкція екологічної системи після війни як масштабної екологічної шкоди включено до десяти пунктів Формули миру Президента Зеленського 2022 р., де зазначається важливість міжнародного співробітництва для її реалізації. Серед інших пунктів виокремлюють ядерну, значовольчу та енергетичну безпеку, що також має значний екологічний показник (Формула миру..., 2022). Тобто влада визнає важливість охорони довкілля через дипломатичні відносини з країнами-партнерами для загального покращення становища нашої держави.

Таким чином, ми спостерігаємо співпрацю України та багатьох країн у питанні відновлення екологічного простору та подолання негативних впливів на нього, що являє собою співпрацю в межах екологічної дипломатії та розкриває її як сучасний механізм регулювання екополітики. На сьогодні Україна може вже позиціонувати себе як країну, що є активною учасницею екологічної дипломатії, партнером інших держав у цьому питанні та переймає досвід кращих практик.

Дискусія і висновки

Екологічна дипломатія є одним із сучасних різновидів міжнародної співпраці. Її реалізація спрямована на розроблення, пошук та допомогу в запровадженні інструментів, що забезпечують функціонування екополітики окремих країн та в результаті комплексно формують через суспільно-владну взаємодію світову екологічну культуру.

Варто зазначити, що екологічна дипломатія є інтегрованим складним механізмом та має прямий вплив не тільки на природничу сферу, але і сприяє розвитку економічного та соціального стану країни.

Зважаючи на становище України, український екологічний фон потребує значної уваги та впровадження дієвих механізмів задля посилення безпеки навколишнього природного середовища та його реструктуризації. Таким чином, залученість нашої держави до співпраці в межах екологічної дипломатії є важливим кроком для розв'язання актуальних проблем, пов'язаних з охо-

роною довкілля, та слугуватиме стратегічним вектором розвитку національної екополітики.

Список використаних джерел

- Бохан, А. В. (2017а). Корпоративний меседж екологічної дипломатії. У *Розвиток малого та середнього бізнесу в умовах глобалізації світової економіки* (с. 292–294). Державний університет "Житомирська політехніка". <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/292.pdf>
- Бохан, А. В. (2017б). Міжнародна екологічна дипломатія: Політика розвитку і партнерства. *Інвестиції: Практика та досвід*, 12, 12–17. http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2017/4.pdf
- Гончаренко, Л. (2021, 9 жовтня). *Екологічна політика країн Євро-союзу: Становлення та досягнення*. Екополітика. <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/ekologichna-politika-krajin-evrosojuzu-stanovlennya-ta-dosyagnennya/Ekologichnij-dogovor-dlya-Ukraini-Zelene-majbutnje-Rekomendacii-щодо-відповідальності-та-відновлення>. (2024). Офіційне інтернет-представництво Президента України. https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/01/24/65/148029c127aa3b2a3fe9f482f9226118_1707492894.pdf
- Енергетика Австрії 2023. Цифри, дані, факти*. (2023). Федеральне міністерство з питань захисту клімату, довкілля, енергетики, мобільності, інновацій та технологій. <https://www.bmk.gv.at/en.html>
- Енергетична модель Данії та роль відновлювальної енергетики для декарбонізації сектору*. (2023). Офіс сталих рішень. <https://ukraine-oss.com/energetychna-model-daniyi-ta-rol-vidnovlyuvanoyi-energetyky-dlya-dekarbonizaciyi-sektoru/>
- Кравців, В. С. (2007). *Регіональна екологічна політика в умовах становлення ринкової економіки в Україні (теорія, методи, практика)*. Арал.
- Надежденко, А. О. (2011). Теоретичні підходи до визначення поняття "екологічна політика". *Держава та регіони. Серія: Державне управління*, 1, 84–87. http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2011/15.pdf
- Сивицький, В. С. (2022). Екологічна політика: Сучасне розуміння і правова основа. *Юридичний науковий електронний журнал*, 10, 825–828. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-10/207>
- Україна приєдналася до європейської програми "LIFE" для клімату та довкілля*. (2022). Урядовий портал. <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-priyednalasya-do-evropejskoyi-programi-life-dlya-klimatu-ta-dovkillya>
- Формула миру Президента Зеленського*. (2022). Офіційне інтернет-представництво Президента України. https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/01/19/45/a0284f6fdc92f8e4bd595d4026734bba_1691475944.pdf
- Харламова, Г. О., & Бутковський, В. В. (2014). Індекс екологічної безпеки України: Концепція та оцінка. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка*, 7(160), 92–97.
- Dinar, S. (Ed.). (2011). *Beyond resource wars: Scarcity, environmental degradation, and international cooperation*. MIT Press. <https://mitpress.mit.edu/books/beyond-resource-wars>
- Energistrategi 2050 – fra kul, olie og gas til grøn energi*. (2011). Klima- og Energiministeriet. https://www.regeringen.dk/media/1238/energistrategi_2050.pdf
- Keskonnajuhitajad ja keskkonnajuhitussüsteemi seadus (KeHJS), Eesti seadus nr 796 (2005) (Eesti). <https://www.riigiteataja.ee/akt/122022019015>
- Orsini, A. (2020). Environmental Diplomacy. In T. Balzacq, F. Charillon, & F. Ramel (Eds.), *Global Diplomacy: An Introduction to Theory and Practice* (pp. 239–251). Springer. https://www.researchgate.net/publication/338503199_Environmental_Diplomacy

References

- Bokhan, A. V. (2017a). Corporate message of environmental diplomacy. In *Development of small and medium-sized businesses in the conditions of globalization of the world economy* (pp. 292–294). Zhytomyr Polytechnic State University [in Ukrainian]. <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/292.pdf>
- Bokhan, A. V. (2017b). International environmental diplomacy: Policy of development and partnership. *Investments: Practice and experience*, 12, 12–17 [in Ukrainian]. http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2017/4.pdf
- Denmark's energy model and the role of renewable energy to decarbonise the sector*. (2023). Office of sustainable solutions [in Ukrainian]. <https://ukraine-oss.com/energetychna-model-daniyi-ta-rol-vidnovlyuvanoyi-energetyky-dlya-dekarbonizaciyi-sektoru/>
- Dinar, S. (Ed.). (2011). *Beyond resource wars: scarcity, environmental degradation, and international cooperation*. MIT Press. <https://mitpress.mit.edu/books/beyond-resource-wars>
- Energy of Austria 2023. Figures, data, facts*. (2023). Federal ministry for climate protection, environment, energy, mobility, innovation and technology [in Ukrainian]. <https://www.bmk.gv.at/en.html>
- Energy strategy 2050 – from coal, oil and gas to green energy*. (2011). Ministry of Climate and Energy. https://www.regeringen.dk/media/1238/energistrategi_2050.pdf
- Environmental agreement for Ukraine. A Green Future: Guidelines for Liability and Recovery*. (2024). Official website of the President of Ukraine [in Ukrainian]. https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/01/24/65/148029c127aa3b2a3fe9f482f9226118_1707492894.pdf
- Environmental Impact assessment and environmental management system act (KeHJS), Estonian Act No. 796 (2005) (Estonia). <https://www.riigiteataja.ee/akt/122022019015>

Honcharenko, L. (2021, October 9). *Environmental policy of the European Union countries: Development and achievements*. (2021). *Ecopolitics* [in Ukrainian]. <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/ekologichna-politika-krain-ievrosojuzu- stanovlennya-ta-dosyagnennya/>

Kharlamova, H. O., & Butkovsky, V. V. (2014). Environmental security index of Ukraine: Concept and assessment. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Series: Economics*, 7(160), 92–97. [in Ukrainian].

Kravtsiv, V. S. (2007). *Regional environmental policy in the conditions of the formation of a market economy in Ukraine (theory, methods, practice)*. Aral [in Ukrainian].

Nadezhdenko, A. O. (2011). Theoretical approaches to defining the concept of "environmental policy". *State and regions. Series: Public administration*, 1, 84–87 [in Ukrainian]. http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2011/15.pdf

Orsini, A. (2020). Environmental Diplomacy. In T. Balzacq, F. Charillon, & F. Ramel (Eds.), *Global Diplomacy: An Introduction to Theory and*

Practice (pp. 239–251). Springer. https://www.researchgate.net/publication/338503199_Environmental_Diplomacy

President Zelensky's peace formula. (2022). Official website of the President of Ukraine [in Ukrainian]. https://www.president.gov.ua/storage/-files-storage/01/19/45/a0284f6fdc92f8e4bd595d4026734bba_1691475944.pdf

Syvitsky, V. S. (2022). Environmental policy: Modern understanding and legal basis. *Legal scientific electronic journal*, 10, 825–828 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-10/207>

Ukraine joined the European program "LIFE" for climate and environment. (2022). Government portal [in Ukrainian]. <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-priyemnalasya-do-yevropejskoyi-programi-life-dlya-klimatu-ta-dovkillya>

Отримано редакцією журналу / Received: 16.08.24
Прорецензовано / Revised: 01.11.24
Схвалено до друку / Accepted: 05.11.24

Larysa SOKHATIUK, PhD Student
ORCID ID: 009-0008-8329-6738
e-mail: larysa.sokhatiuk@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

ENVIRONMENTAL DIPLOMACY AS A MODERN MECHANISM OF REGULATION OF ECOPOLITICS

Background. *The question of the importance of the development of the environmental policy of an individual country and the world in the modern international arena is extremely urgent. The top leaders of the countries are looking for mechanisms and tools to ensure a high level of environmental protection and to overcome its negative consequences. Based on this fact, the possibility of interstate cooperation, exchange of experience and mutual support on environmental issues opens up. That is, a modern mechanism for regulating ecopolitics is emerging – environmental diplomacy.*

Analyzing the current state of Ukraine and already existing examples of ecological disasters caused by aggression on the part of Russia, our state needs the support of international partners to overcome their consequences and further restore the natural background.

Results. *The concept of "environmental diplomacy" should be understood as a system of goals and measures designed to resolve critical moments related to environmental protection and prevent their recurrence through the cooperation of various countries of the world and international organizations. Currently, Ukraine actively participates in international "green" initiatives, in particular, signed an agreement on cooperation within the framework of the European environmental program LIFE and participation in the European Green Course. Also, within the framework of partnership with foreign countries, the Environmental Agreement for Ukraine was developed and concluded. It is worth noting that the importance of environmental protection is also highlighted in President Zelensky's Peace Formula.*

Conclusions. *It was determined that environmental diplomacy as a modern mechanism of ecopolitics is focused not only on ensuring a decent level of the "green" sphere of the country, but also has a significant impact on the social and economic component and the development of international cooperation. Ukraine faces the need to be involved in the processes of environmental diplomacy and transition from planning to practical implementation of measures to improve the domestic environmental background.*

Keywords: *environmental diplomacy, environmental security, environmental protection, mechanisms of ecopolitics formation, public-authority interaction*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.